

KOMENTARZ do spraw o podział majątku wspólnego małżonków

Krystyna Skiepmo

redakcja

Jacek Ignaczeński

---

3. wydanie

KOMENTARZ

do spraw o podział majątku wspólnego małżonków

Krystyna Skiepmo

redakcja

Jacek Ignaczmewski

---

3. wydanie

Zamów książkę w księgarni internetowej

profinfo.pl
księgarnia internetowa

Stan prawny na 1 lipca 2017 r.

Wydawca

Magdalena Stojek-Siwińska

Redaktor prowadzący

Adam Choiński

Opracowanie redakcyjne

Maciej Troć, Bartosz Stanisławski, Eliza Marks

Łamanie

JustLuk

Projekt okładki i stron tytułowych

Grafos

Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegał przysługujących im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.

prawolubni

SZANUJMY PRAWO I WŁASNOŚĆ
Więcej na www.legalnakultura.pl
POLSKA IZBA KSIĄŻKI

© Copyright by

Wolters Kluwer Polska SA, 2017

ISBN: 978-83-8107-777-4

3. wydanie

Dział Praw Autorskich

01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33

tel. 22 535 82 19

e-mail: ksiazki@wolterskluwer.pl

www.wolterskluwer.pl

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

Na wokandzie

Rozdział	Sprawa	Strona	Sędzia referent
I	Rodzaje postępowań sądowych, w ramach których możliwe jest dokonanie podziału majątku wspólnego – uwagi ogólne	39	Krystyna Skiepmko
II	Sądowy podział majątku wspólnego po ustaniu wspólności majątkowej między małżonkami	48	Krystyna Skiepmko

Spis treści

Wykaz skrótów	15
Słowo wstępne	19
Wprowadzenie	21
CZĘŚĆ PIERWSZA. Umowny podział majątku wspólnego	31
CZĘŚĆ DRUGA. Sądowy podział majątku wspólnego	37
Rozdział I. Rodzaje postępowań sądowych, w ramach których możliwe jest dokonanie podziału majątku wspólnego	
– uwagi ogólne	39
1. Postępowanie o podział majątku wspólnego (art. 566 i 567 k.p.c.) ...	39
2. Postępowanie o dział spadku bądź zniesienie współwłasności (art. 689 k.p.c.)	39
3. Postępowanie o rozwód, separację lub unieważnienie małżeństwa (art. 58 § 3, art. 61 ³ § 1 i art. 21 k.r.o.)	40
4. Zawezwanie do próby ugodowej (art. 185 § 1 k.p.c.)	41
5. Zapis na sąd polubowny (art. 1157 k.p.c.)	46
Rozdział II. Sądowy podział majątku wspólnego dokonywany w trybie postępowania nieprocesowego	48
1. Uwagi ogólne	48
2. Właściwość sądu	49
3. Podmioty uprawnione do złożenia wniosku	51
4. Uczestnicy postępowania o podział majątku wspólnego	53
5. Wymogi formalne wniosku o podział majątku wspólnego	57

Rozdział III. Postępowanie w sprawie o podział majątku wspólnego ..	66
1. Uwagi ogólne	66
2. Ustalanie składu i wartości majątku wspólnego	83
2.1. Uwagi ogólne	83
2.2. Składniki majątku wspólnego	108
2.2.1. Uwagi ogólne	108
2.2.2. Przykładowe składniki majątku wspólnego	120
2.2.2.1. Wynagrodzenie za pracę i dochody z innej działalności zarobkowej każdego z małżonków	120
2.2.2.2. Dochody z majątku wspólnego i z majątku osobistego każdego z małżonków	122
2.2.2.3. Środki zgromadzone na rachunku otwartego lub pracowniczego funduszu emerytalnego każdego z małżonków	125
2.2.2.4. Kwoty składek zewidencjonowanych na subkoncie prowadzonym przez zakład ubezpieczeń społecznych, o którym mowa w art. 40a u.s.u.s.	130
2.2.2.5. Spółdzielcze prawo do lokalu	137
2.2.2.6. Prawo własności domu	145
2.2.2.7. Prawo najmu	147
2.2.2.8. Ekspektatywa	152
2.2.2.9. Przedmioty uzyskane z przestępstwa	155
2.2.2.10. Gospodarstwo rolne przekazane następcy	158
2.2.2.11. Nieruchomość nabyta na podstawie art. 1 ust. 1 u.u.w.	167
2.2.2.12. Rzeczy nabyte przez zasiedzenie	172
2.2.2.13. Akcje pracownicze	176
2.2.2.14. Akcje i udziały w spółkach	180
2.2.2.15. Wkład do spółki ze środków z majątku wspólnego	187
2.2.2.16. Składniki majątkowe, których skuteczność nabycia zależy od dodatkowych wymogów ...	189
2.2.2.17. Posiadanie	192
2.2.2.18. Przynależność poszczególnych składników do majątku wspólnego a oświadczenia małżonków zawarte w umowie ich nabycia ...	193
2.2.2.19. Przedmioty zwykłego urządzenia domowego ..	197
2.2.2.20. Przynależność składników majątkowych przesuniętych wolą małżonków z majątku wspólnego do majątku osobistego jednego z nich	199

2.2.2.21.	Roszczenie z art. 231 k.c. – budowa na cudzym gruncie	204
2.2.2.22.	Wierzytelności i inne prawa majątkowe (prawo do kwatery stałej, odprawy mieszkaniowej, prawa wynikające z umowy leasingu, renoma przedsiębiorstwa (<i>goodwill</i>) i inne)	206
2.2.3.	Przedmioty majątkowe wchodzące w skład majątku osobistego małżonka	222
2.2.3.1.	Uwagi ogólne	222
2.2.3.2.	Przedmioty majątkowe nabyte przed powstaniem wspólności ustawowej (art. 33 pkt 1 k.r.o.)	225
2.2.3.3.	Przedmioty majątkowe nabyte przez dziedziczenie, zapis lub darowiznę, chyba że spadkodawca lub darczyńca inaczej postanowił (art. 33 pkt 2 k.r.o.)	226
2.2.3.4.	Prawa majątkowe wynikające ze wspólności łącznej podlegającej odrębnym przepisom (art. 33 pkt 3 k.r.o.)	230
2.2.3.5.	Przedmioty majątkowe służące wyłącznie do zaspokajania osobistych potrzeb jednego z małżonków (art. 33 pkt 4 k.r.o.)	233
2.2.3.6.	Prawa niezbywalne, które mogą przysługiwać tylko jednej osobie (art. 33 pkt 5 k.r.o.)	235
2.2.3.7.	Przedmioty uzyskane z tytułu odszkodowania za uszkodzenie ciała lub wywołanie rozstroju zdrowia albo z tytułu zadośćuczynienia za doznaną krzywdę (art. 33 pkt 6 k.r.o.)	236
2.2.3.8.	Wierzytelności z tytułu wynagrodzenia za pracę lub z tytułu innej działalności zarobkowej jednego z małżonków (art. 33 pkt 7 k.r.o.)	240
2.2.3.9.	Przedmioty majątkowe uzyskane z tytułu nagrody za osobiste osiągnięcia jednego z małżonków (art. 33 pkt 8 k.r.o.)	241
2.2.3.10.	Prawa autorskie i prawa pokrewne, prawa własności przemysłowej oraz inne prawa twórcy (art. 33 pkt 9 k.r.o.)	243
2.2.3.11.	Przedmioty majątkowe nabyte w zamian za składniki majątku osobistego (art. 33 pkt 10 k.r.o.)	243

2.3.	Ustalanie wartości przedmiotów majątkowych wchodzących w skład majątku wspólnego	255
2.3.1.	Uwagi ogólne	255
2.3.2.	Wartość nieruchomości obciążonej hipoteką	257
2.3.3.	Spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu	264
2.3.3.1.	Metody ustalania wartości	264
2.3.3.2.	Możliwość podwyższenia lub obniżenia wartości stosownie do szczególnych okoliczności występujących w danej sprawie	271
2.3.4.	Spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego	275
2.3.5.	Prawo do domu jednorodzinnego w spółdzielni mieszkaniowej	276
2.3.6.	Własność nieruchomości	277
2.3.7.	Nakład z majątku wspólnego na majątek osobisty jednego z małżonków w postaci wspólnej budowy domu	278
2.3.8.	Użytkowanie wieczyste	279
2.3.9.	Prawo najmu	279
2.3.10.	Wkład do spółki	286
2.3.11.	Nakład na rzecz osoby trzeciej	287
2.3.12.	Zbiór rzeczy	289
3.	Żądanie ustalenia nierównych udziałów w majątku wspólnym	290
3.1.	Uwagi ogólne	290
3.2.	Przesłanki ustalenia nierównych udziałów	292
3.2.1.	Definicja	292
3.2.2.	Zgłoszenie żądania	292
3.2.3.	„Ważne powody” w rozumieniu art. 43 § 2 k.r.o.	293
3.2.4.	Stopień przyczyniania się małżonków do powstania majątku wspólnego	295
3.3.	Tryb postępowania	303
3.4.	Skutki prawne ustalenia nierównych udziałów	312
3.5.	Swoboda małżonków w ustalaniu wielkości ich udziałów w majątku wspólnym	314
4.	Sposób podziału majątku wspólnego	317
4.1.	Uwagi ogólne	317
4.2.	Podział fizyczny	324
4.2.1.	Uwagi ogólne	324
4.2.1.1.	Definicja	324
4.2.1.2.	Podział sprzeczny z przepisami ustawy	326
4.2.1.3.	Zgodność podziału fizycznego ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem rzeczy	337

4.2.1.4.	Istotna zmiana rzeczy lub znaczne zmniejszenie jej wartości jako dalsze negatywne przesłanki podziału fizycznego	350
4.2.2.	Sposoby podziału fizycznego nieruchomości	352
4.2.2.1.	Uwagi ogólne	352
4.2.2.2.	Podział budynku	354
4.2.2.3.	Ustanowienie odrębnej własności lokalu	357
4.2.2.4.	Zniesienie odrębnej własności lokali i podział fizyczny budynku, w którym tę własność ustanowiono	369
4.2.3.	Podział fizyczny zbioru rzeczy	372
4.3.	Przyznanie rzeczy jednemu ze współwłaścicieli z obowiązkiem spłaty pozostałych albo sprzedaż rzeczy	374
4.4.	Reguły dotyczące zniesienia współwłasności gospodarstwa rolnego	401
4.5.	Z orzecznictwa Sądu Najwyższego	408
4.6.	Wzory postanowień	409
4.6.1.	Wzór postanowienia dokonującego podziału majątku wspólnego przez podział fizyczny nieruchomości składającej się z kilku działek	409
4.6.2.	Wzór postanowienia dokonującego podziału majątku wspólnego przez podział fizyczny nieruchomości na kilka nowo tworzonych działek	411
4.6.3.	Wzór postanowienia dokonującego podziału majątku wspólnego przez podział fizyczny i ustanowienie odrębnej własności lokali	413
4.6.4.	Wzór postanowienia dokonującego podziału majątku wspólnego przez podział fizyczny nieruchomości wraz z podziałem pionowym budynku	415
4.6.5.	Wzór postanowienia dokonującego podziału majątku wspólnego przez zniesienie odrębnej własności lokali i podział fizyczny nieruchomości	417
4.6.6.	Wzór postanowienia dokonującego podziału majątku wspólnego przez przyznanie rzeczy jednemu z małżonków	420
4.6.7.	Wzór postanowienia dokonującego podziału majątku wspólnego przez przyznanie rzeczy obojgu małżonkom	422
4.6.8.	Wzór postanowienia dokonującego podziału majątku wspólnego przez zarządzenie sprzedaży rzeczy	424
5.	Spłaty i dopłaty	425
5.1.	Uwagi ogólne	425
5.2.	Termin i sposób uiszczenia spłaty lub dopłaty	428

5.3. Wysokość i termin uiszczenia odsetek	431
5.4. Sposób zabezpieczenia	439
5.5. Odroczenie terminu zapłaty rat już wymagalnych	441
5.6. Możliwość sądowej waloryzacji zasądzonej spłaty lub dopłaty ..	442
5.7. Możliwość obniżenia spłat i dopłat zasądzonych w sprawie o podział majątku wspólnego z powołaniem się na art. 5 k.c. ..	445
6. Żądania i roszczenia podlegające rozpoznaniu w postępowaniu o podział majątku wspólnego	450
6.1. Roszczenia z tytułu wydatków i nakładów poczynionych z majątku wspólnego na majątek osobisty każdego z małżonków oraz z tytułu wydatków i nakładów, które każde z małżonków poczyniło ze swojego majątku osobistego na majątek wspólny ..	450
6.2. Rozliczenia dokonywane na podstawie art. 45 k.r.o. stosowanego w drodze analogii oraz na podstawie art. 415 k.c.	478
6.3. Roszczenie z tytułu posiadania przedmiotów należących do majątku objętego wspólnością	482
6.4. Roszczenie z tytułu pobranych pożytków i innych przychodów z majątku wspólnego w okresie między ustaniem wspólności a dokonaniem podziału majątku wspólnego	490
6.5. Roszczenie z tytułu spleaconych długów	497
6.6. Roszczenie z art. 231 k.c.	507
6.7. Żądanie rozliczenia nakładów i wydatków dokonanych z majątku osobistego jednego z małżonków na majątek osobisty drugiego ..	512

Rozdział IV. Wpływ postępowania o podział majątku wspólnego na inne sprawy majątkowe między małżonkami	515
1. Uwagi ogólne	515
2. Sprawy pozostające poza kognicją sądu orzekającego w sprawie o podział majątku wspólnego	524

Rozdział V. Orzeczenia merytoryczne wydawane w postępowaniu o podział majątku wspólnego	526
1. Postanowienie częściowe	526
2. Wzór postanowienia częściowego	531
3. Postanowienie wstępne	536
4. Postanowienie kończące postępowanie w sprawie o podział majątku wspólnego	543
4.1. Uwagi ogólne	543
4.2. Wzór postanowienia o podziale majątku wspólnego z orzeczeniem o braku uprawnienia do lokalu socjalnego	563
4.3. Wzór postanowienia o podziale majątku wspólnego z orzeczeniem o uprawnieniu do lokalu socjalnego	565

5. Sposób zaskarżenia	567
5.1. Uwagi ogólne	567
5.2. Dopuszczalność skargi kasacyjnej	574

Rozdział VI. Skutki zakończenia postępowania

o podział majątku wspólnego	578
1. Uwagi ogólne	578
2. Prekluzja z art. 618 § 3 k.p.c.	579
3. Podział uzupełniający	582

Rozdział VII. Zasady orzekania o kosztach postępowania o podział

majątku wspólnego	585
--------------------------------	------------

Wykaz skrótów

Źródła prawa

- k.c. – ustawa z 23.04.1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U. z 2017 r. poz. 459 ze zm.)
- k.k. – ustawa z 6.06.1997 r. – Kodeks karny (Dz.U. z 2016 r. poz. 1137 ze zm.)
- k.k.w. – ustawa z 6.06.1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz.U. z 2017 r. poz. 665 ze zm.)
- Konstytucja RP – Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2.04.1997 r. (Dz.U. poz. 483 ze zm.)
- k.p.a. – ustawa z 14.06.1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2017 r. poz. 1257)
- k.p.c. – ustawa z 17.11.1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 2016 r. poz. 1822 ze zm.)
- k.p.k. – ustawa z 6.06.1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz.U. z 2016 r. poz. 1749 ze zm.)
- k.r. – ustawa z 27.06.1950 r. – Kodeks rodzinny (Dz.U. poz. 308 ze zm.)
- k.r.o. – ustawa z 25.02.1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. z 2017 r. poz. 682)
- k.s.h. – ustawa z 15.09.2000 r. – Kodeks spółek handlowych (Dz.U. z 2016 r. poz. 1578 ze zm.)
- k.z. – rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 27.10.1933 r. – Kodeks zobowiązań (Dz.U. poz. 598 ze zm.)
- pr. spółdz. – ustawa z 16.09.1982 r. – Prawo spółdzielcze (Dz.U. z 2016 r. poz. 21 ze zm.)
- p.u.n. – ustawa z 28.02.2003 r. – Prawo upadłościowe (Dz.U. z 2016 r. poz. 2171 ze zm.)
- r.u.s.p. – rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z 23.12.2015 r. – Regulamin urzędowania sądów powszechnych (Dz.U. poz. 2316 ze zm.)
- u.g.n. – ustawa z 21.08.1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz.U. z 2016 r. poz. 2147 ze zm.)
- u.k.n.u.p. – ustawa z 30.08.1996 r. o komercjalizacji i niektórych uprawnieniach pracowników (Dz.U. z 2017 r. poz. 1055)
- u.k.s.c. – ustawa z 28.07.2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. z 2016 r. poz. 623 ze zm.)

- u.k.w.h. – ustawa z 6.07.1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (Dz.U. z 2017 r. poz. 1007)
- u.o.f.f.e. – ustawa z 28.08.1997 r. o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych (Dz.U. z 2017 r. poz. 870 ze zm.)
- u.o.p.l. / ustawa o ochronie praw lokatorów
lokatorów
u.s.m. – ustawa z 21.06.2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz.U. z 2016 r. poz. 1610)
- u.s.u.s. – ustawa z 15.12.2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (Dz.U. z 2013 r. poz. 1222 ze zm.)
- u.s.u.s. – ustawa z 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2016 r. poz. 963 ze zm.)
- u.u.s. z 1982 r. – ustawa z 14.12.1982 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin (Dz.U. z 1989 r. poz. 133 ze zm.)
- u.u.w. – ustawa z 26.10.1971 r. o uregulowaniu własności gospodarstw rolnych (Dz.U. poz. 250 ze zm.)
- u.w.l.
u.z.e. – ustawa z 24.06.1994 r. o własności lokali (Dz.U. z 2015 r. poz. 1892)
- ustawa z 27.10.1977 r. o zaopatrzeniu emerytalnym oraz innych świadczeniach dla rolników i ich rodzin (Dz.U. poz. 140 ze zm.)
- u.z.s.z. – ustawa z 22.06.1995 r. o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 2016 r. poz. 207 ze zm.)

Publikatory

- Biul. SN – Biuletyn Sądu Najwyższego
- GSP-Prz.Orz. – Gdańskie Studia Prawnicze – Przegląd Orzecznictwa
- OSA – Orzecznictwo Sądów Apelacyjnych
- OSN – Orzecznictwo Sądu Najwyższego
- OSNAPiUS – Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Administracyjna, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
- OSNC – Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Cywilna
- OSNCP – Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izby Cywilnej, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
- OSNC-ZD – Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Cywilna; Zbiór Dodatkowy
- OSNPG – Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Wydawnictwo Prokuratury Generalnej
- OSP – Orzecznictwo Sądów Polskich
- OSPiKA – Orzecznictwo Sądów Polskich i Komisji Arbitrażowych
- OTK – Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego
- PiP – Państwo i Prawo
- Prok. i Pr. – Prokuratura i Prawo
- PS – Przegląd Sądowy
- PUG – Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego

Inne

FUS	– Fundusz Ubezpieczeń Społecznych
SA	– Sąd Apelacyjny
SN	– Sąd Najwyższy
TK	– Trybunał Konstytucyjny
WSA	– Wojewódzki Sąd Administracyjny
ZUS	– Zakład Ubezpieczeń Społecznych

Słowo wstępne

Niniejsza książka uzupełnia cieszącą się uznaniem czytelników serię wydawniczą „Komentarze z wokandy”, w której autorzy praktycy komentują sprawy, a nie przepisy w oderwaniu od przebiegu indywidualnych postępowań sądowych. *Komentarz do spraw o podział majątku wspólnego małżonków* konsekwentnie realizuje ogólne założenie całej serii.

Praca stanowi kompleksowy zbiór wiedzy, poglądów, orzecznictwa Sądu Najwyższego, pism procesowych i sądowych, ale to, co niewątpliwie odróżnia ją od innych klasycznych komentarzy i specjalistycznych opracowań, to przede wszystkim doświadczenie oraz przystępny język autorki. Komentarz zawiera wiele praktycznych wskazówek oraz liczne przykłady obrazujące funkcjonowanie abstrakcyjnych norm prawnych w konkretnych sprawach. Parafrazując ogólne przekonanie prawników, komentarz nie kończy się tam, gdzie zaczyna się problem. Przeciwnie, podczas lektury dzieła Czytelnik odnosi wrażenie prowadzenia za rękę, krok po kroku przez zawiłości prawne spraw o podział majątku wspólnego. W praktyce wymiaru sprawiedliwości nie ma bowiem spraw i problemów nie do rozstrzygnięcia. Sprawa musi się toczyć sprawnie i zakończyć rozstrzygnięciem. Myślą przewodnią dzieła zdaje się więc art. 1 ust. 4 Kodeksu Napoleona, według którego „sędzia wymawiający się od sądenia, pod pozorem, że prawo milczy, ciemne jest, albo niedostateczne; może być pociągany, jako winny odmówienia sprawiedliwości”. Czytelnikowi nie towarzyszy więc obawa, że niedoskonałości przepisów prawnych będą skrupulatnie przemilczane albo jedynie zasygnalizowane. Autorka w sposób racjonalny, logiczny, kompleksowy i usystematyzowany omawia przebieg spraw o podział majątku wspólnego małżonków zarówno w ujęciu

materialnym, jak i procesowym. Bez wątpienia mamy do czynienia z autorskim komentarzem Pani Sędzi Krystyny Skiepmo, który gorąco polecam zarówno każdemu prawnikowi specjalizującemu się w sprawach o podział majątku wspólnego małżonków, jak i studentom oraz aplikantom prawa. Warto przy tym zauważyć, że jest to jedyne opracowanie na rynku, które podziałowi majątku wspólnego poświęca odrębne i należne mu miejsce.

Wydanie trzecie uwzględnia aktualny stan prawny, a nadto uzupełniono je o najnowsze orzecznictwo Sądu Najwyższego.

Olsztyn, sierpień 2017 r.

Jacek Ignaczeowski

Wprowadzenie

Skoro przedmiotem niniejszego komentarza jest podział majątku wspólnego po ustaniu wspólności majątkowej między małżonkami (byłymi małżonkami), to należy rozpocząć od wskazania, że **wspólność majątkowa między małżonkami jest albo ustawowa, albo umowna**. Ta pierwsza powstaje z chwilą zawarcia małżeństwa (**art. 31 § 1 k.r.o.**) i obejmuje przedmioty majątkowe nabyte w czasie jej trwania przez oboje małżonków lub przez jednego z nich (majątek wspólny). Tę drugą małżonkowie bądź nupturieni mogą ustanowić w drodze umowy majątkowej małżeńskiej (**art. 47 k.r.o.**).

O ile zatem małżonkowie bądź nupturieni nie zawarli umowy majątkowej małżeńskiej i nie zachodzą pomiędzy nimi przeszkody ustawowe do powstania wspólności ustawowej, o tyle z chwilą zawarcia małżeństwa powstaje między nimi ustrój małżeńskiej wspólności ustawowej. Do powstania wspólności ustawowej nie dojdzie, jeżeli w chwili zawarcia małżeństwa jedno z małżonków jest ubezwłasnowolnione bądź została ogłoszona jego upadłość (**art. 53 § 1 k.r.o.**) – w takiej sytuacji małżonków z mocy samego prawa obowiązuje przymusowy ustrój rozdzielności majątkowej.

Decydując się na zawarcie umowy majątkowej małżeńskiej, jej strony mają do wyboru trzy umowne ustroje majątkowe:

- 1) wspólność majątkową (rozszerzoną bądź ograniczoną w stosunku do wspólności ustawowej);
- 2) rozdzielność majątkową;
- 3) rozdzielność majątkową z wyrównaniem dorobków.

Małżonkowie mogą również umownie ustanowić ustrój wspólności ustawowej. Z taką sytuacją będziemy mieli do czynienia, gdy w drodze ko-

lejnej umowy majątkowej małżeńskiej (**art. 47 § 2 k.r.o.**), zmieniającej dotychczasową, małżonkowie postanowią o zastąpieniu obowiązującego ich umownego ustroju wspólności majątkowej (rozszerzonej bądź ograniczonej w stosunku do wspólności ustawowej) bądź umownego ustroju rozdzielności majątkowej, w tym z wyrównaniem dorobków, ustrojem wspólności ustawowej.

Z majątkiem wspólnym, z oczywistych względów, mamy do czynienia tylko w sytuacji wspólności majątkowej, bez względu na źródło jej powstania (ustawa czy umowa).

Wspólność majątkowa pomiędzy małżonkami jest współwłasnością (wspólnością) łączną (art. 196 § 1 k.c.), niekiedy określaną „współwłasnością do niepodzielnej ręki”. Tym, co odróżnia ją od współwłasności w częściach ułamkowych, jest jej bezudziałowy charakter oraz podmiotowa niezmienność. Skutkiem bezudziałowego charakteru tej współwłasności jest to, że małżonkowie, nabywając w trakcie jej trwania składnik majątku wspólnego, nabywają go nie w określonych ułamkach, w tym przypadku po połowie, ale na prawach małżeńskiej wspólności majątkowej, co oznacza, że cały przedmiot przysługuje niepodzielnie obojgu małżonkom. Podmiotami tej wspólności mogą być tylko małżonkowie. Nikt inny, ani w wyniku zawarcia umowy, ani w wyniku innego zdarzenia, nie może wstąpić w prawa małżonka wynikające z tej wspólności.

Powyższe jest konsekwencją zakazów, o jakich mowa w **art. 35 k.r.o.**, zgodnie z którym w czasie trwania wspólności ustawowej żaden z małżonków nie może żądać podziału majątku wspólnego. Nie może również rozporządzać ani zobowiązywać się do rozporządzania udziałem, który w razie ustania wspólności przypadnie mu w majątku wspólnym lub w poszczególnych przedmiotach należących do tego majątku.

Zakaz żądania podziału majątku wspólnego obowiązuje w czasie trwania wspólności. Zgodnie z tezą postanowienia SN z 18.01.2012 r., II CSK 139/11, LEX nr 1162655, „zawarta w czasie trwania małżeńskiej wspólności majątkowej umowa o podziale majątku wspólnego jest nieważna”. Podobnie niedopuszczalne jest zawarcie ugody sądowej, mocą której dochodzi do podziału majątku wspólnego w czasie, kiedy wspól-

ność ustawowa nadal istnieje (zob. postanowienie SN z 11.09.1998 r., I CKN 60/98, niepubl.).

Tym samym należy uznać, że w czasie trwania wspólności ustawowej nie jest dopuszczalny ani umowny, ani sądowy – nawet na zgodny wniosek małżonków – podział majątku wspólnego. Trwała separacja faktyczna małżonków także nie daje podstawy do jego przeprowadzenia. Obejściem zakazu podziału majątku wspólnego w czasie trwania wspólności ustawowej byłoby umowne zbycie prawa do majątku wspólnego przez jedno z małżonków na rzecz drugiego, prowadzące w istocie do zniesienia wspólności ustawowej (zob. postanowienie SN z 6.06.1975 r., III CRN 134/75, LEX nr 1938). Jak podkreślił bowiem Sąd Najwyższy w uzasadnieniu postanowienia z 27.03.2001 r., IV CKN 289/00, LEX nr 1168064, czynność taka – jako sprzeczna z **art. 35 k.r.o.** – jest z mocy prawa nieważna (**art. 58 § 1 k.c.**). Przepis **art. 35 k.r.o.** nie ma zastosowania do czynności prawnych między małżonkami, wobec czego nie jest wyłączone dokonywanie przez małżonków przesunięć między majątkiem wspólnym a ich majątkami osobistymi, jeżeli takie przesunięcia nie prowadzą do likwidacji majątku wspólnego (zob. uchwała SN z 25.05.1971 r., III CZP 29/71, LEX nr 1262). Bliżej powyższa kwestia zostanie przedstawiona w części komentarza poświęconej składowi majątku wspólnego.

Od zakazów rozporządzania i zobowiązania się do rozporządzania udziałem, który w razie ustania wspólności ustawowej przypadnie małżonkowi w majątku wspólnym lub w poszczególnych przedmiotach należących do tego majątku, ustawa nie przewiduje żadnego wyjątku. Mają one moc bezwzględnie obowiązującą, co oznacza, że czynność prawna dokonana z ich naruszeniem jest nieważna (**art. 58 § 1 k.c.**).

Stosownie do **art. 48 k.r.o.** zakazy przewidziane w **art. 35 k.r.o.** dotyczą także wspólności umownej.

Podział majątku wspólnego jest zatem możliwy dopiero z chwilą ustania wspólności majątkowej między małżonkami.

Wspólność ustawowa powstała z chwilą zawarcia małżeństwa obowiązuje przez cały czas jego trwania. Tym samym wspólność ta przesta-

je istnieć z chwilą ustania małżeństwa bez względu na jego przyczynę.

Ustaje ona zatem:

- 1) z chwilą śmierci jednego z małżonków lub jednoczesnej śmierci obojga małżonków;
- 2) z chwilą, która w prawomocnym orzeczeniu o uznaniu jednego z małżonków za zmarłego została oznaczona jako chwila jego śmierci (**art. 55 § 1 k.r.o.**);
- 3) z chwilą uprawomocnienia się wyroku rozwiązującego małżeństwo przez rozwód (**art. 56 § 1 k.r.o.**);
- 4) z chwilą uprawomocnienia się wyroku orzekającego unieważnienie małżeństwa (**art. 21 k.r.o.**).

Wcześniejse, czyli **w trakcie trwania małżeństwa, ustanie wspólności ustawowej może nastąpić jedynie w razie:**

- 1) zawarcia przez małżonków umowy, którą wspólność ustawową rozszerzą lub ograniczą albo ustanowią rozdzielność majątkową lub rozdzielność majątkową z wyrównaniem dorobków (**art. 47 § 1 k.r.o.**) – z chwilą zawarcia umowy lub z chwilą w niej oznaczoną;
- 2) ustanowienia przez sąd rozdzielności majątkowej (**art. 52 § 1 i 1a k.r.o.**) – z chwilą oznaczoną w wyroku;
- 3) ubezwłasnowolnienia jednego z małżonków (**art. 53 § 1 k.r.o.**) – z chwilą uprawomocnienia się postanowienia o ubezwłasnowolnieniu;
- 4) ogłoszenia upadłości jednego z małżonków (**art. 53 § 1 k.r.o.** oraz **art. 124 p.u.n.**) – z chwilą ogłoszenia upadłości;
- 5) orzeczenia separacji (**art. 54 § 1 k.r.o.**) – z chwilą uprawomocnienia się orzeczenia o separacji.

W sytuacji kiedy wspólność między małżonkami ustała w czasie trwania małżeństwa, obowiązuje ich: w pierwszym wypadku ustrój umownej wspólności majątkowej w zakresie szerszym lub węższym od przewidzianego w przepisach o wspólności ustawowej albo ustrój rozdzielności majątkowej lub rozdzielności majątkowej z wyrównaniem dorobków, a w pozostałych wypadkach – przymusowy ustrój rozdzielności majątkowej.

Ustanie wspólności ustawowej obejmuje – co do zasady – cały majątek, który był objęty tą wspólnością. Nie może nastąpić ustanie wspólności co

do poszczególnych przedmiotów majątkowych wchodzących w jej skład. Jedynie wyjątkowo może być inaczej.

Według **art. 680¹ § 2 k.c.** ustanie wspólności majątkowej w czasie trwania małżeństwa nie pociąga za sobą ustania wspólności najmu lokalu mającego służyć zaspokojeniu potrzeb mieszkaniowych rodziny, jednak sąd, stosując odpowiednio przepisy o ustanowieniu w wyroku rozdzielności majątkowej, tj. **art. 52 k.r.o.**, może z ważnych powodów na żądanie jednego z małżonków znieść wspólność najmu lokalu (tak M. Sychowicz [w:] K. Piasecki (red.), H. Ciepła, B. Czech, T. Domińczyk, S. Kalus, M. Sychowicz, *Kodeks rodzinny i opiekuńczy. Komentarz*, Warszawa 2011).

Z chwilą ustania wspólności majątkowej istniejąca pomiędzy małżonkami współwłasność łączna, obejmująca cały ich majątek wspólny, z mocy samego prawa zamienia się we współwłasność ułamkową. Z tą chwilą każdy z małżonków może domagać się jej zniesienia przez dokonanie podziału majątku wspólnego. Uprawnienie żądania podziału majątku małżonkowie mogą jednak umownie wyłączyć na czas nieprzekraczający 5 lat, przy czym w ostatnim roku przed upływem zastrzeżonego terminu dopuszczalne jest jego przedłużenie na dalsze 5 lat; przedłużenie można ponowić (**art. 210 k.c.**). Ze względu na to, że art. 210 k.c. nie wymaga żadnej formy dla dokonania czynności prawnej wyłączającej uprawnienie do żądania zniesienia współwłasności, przyjmuje się, że może być to dokonane w każdej formie.

Z wyjątkiem wskazanej powyżej możliwości czasowego wyłączenia uprawnienia żądania podziału majątku wspólnego z wnioskiem o jego dokonanie można wystąpić w każdym czasie, gdyż żądanie podziału majątku wspólnego, jako roszczenie o zniesienie współwłasności, nie ulega przedawnieniu w świetle art. 220 i 1035 k.c. w zw. z art. 46 k.r.o. (zob. postanowienie SN z 26.04.2013 r., II CSK 546/12, LEX nr 1344413).

Uprawnienia do żądania podziału majątku wspólnego, jako formy zniesienia współwłasności, z uwagi na niezbywalny charakter tego prawa, nie można się zrzec (**art. 57 § 1 k.c.**).

Należy również wykluczyć wszelkie próby wyłączenia możliwości dokonania podziału majątku wspólnego ze względu na odwoływanie się do

sprzeczności żądania dokonania takiego podziału z zasadami współzycia społecznego lub społeczno-gospodarczym przeznaczeniem prawa.

Należy bowiem zgodzić się ze stanowiskiem, że generalny sprzeciw wzbudzają orzeczenia Sądu Najwyższego dopuszczające możliwość oddalenia wniosku o zniesienie współwłasności w trybie **art. 5 k.c.** ze względu na rzekomą sprzeczność z zasadami współzycia społecznego lub społeczno-gospodarczym przeznaczeniem prawa. Sąd Najwyższy w postanowieniu z 22.07.1969 r., III CRN 202/69, OSNPG 1969/12, poz. 81, trafnie zauważa, że „zgodnie z przyjętą w Kodeksie cywilnym konstrukcją traktującą współwłasność jako stan tymczasowy, przepis art. 210 k.c. statuuje zasadę, w myśl której każdy ze współwłaścicieli, bez względu na rolę pozostałych, może w każdym czasie żądać zniesienia współwłasności, przy czym roszczenie to nie może być wyłączone ani ograniczone. Obowiązujące prawo nie przewiduje też możliwości oddalenia wniosku, traktując żądanie uprawnionej osoby jako impuls, który powinien doprowadzić do zniesienia współwłasności. W szczególności niemożliwość podziału w naturze nie uzasadnia oddalenia wniosku, lecz zobowiązuje sąd do zastosowania innego sposobu zniesienia współwłasności. Z tego względu brak zgody uczestników postępowania na wybór jednego z wysuniętych przez biegłych wariantów zniesienia współwłasności nie może stanowić przeszkody do uwzględnienia wniosku w sposób najbardziej w konkretnej sytuacji celowy, nawet gdyby nie odpowiadało to w całości życzeniom wnioskodawcy. Sąd Najwyższy stwierdził jednak dalej, że zachodzą niekiedy sytuacje uniemożliwiające dokonanie zniesienia współwłasności w konkretnym czasie, a wówczas może nastąpić oddalenie wniosku z powodu przedwczesności, w aspekcie art. 5 k.c.” W późniejszym postanowieniu z 9.10.1981 r., III CRN 202/81, LEX nr 503252, Sąd Najwyższy wypowiedział pogląd, że „żądanie zniesienia współwłasności stanowi prawo każdego ze współwłaścicieli, jednakże prawo to podlega również ograniczeniu przewidzianemu w art. 5 k.c.” Dalej Sąd Najwyższy wywodził, iż jeżeli okazałoby się, „że jedyny możliwy sposób zniesienia współwłasności polega na sprzedaży rzeczy oraz że ten sposób jest rażąco krzywdzący, zwłaszcza dla współwłaścicieli zamieszkujących na terenie siedliska, rozważeniu przez sąd pierwszej instancji podlegać będzie – czy wniosek o zniesienie współwłasności z uwagi na art. 5 k.c. nie podlega oddaleniu”.

Stanowczo należy oponować przeciwko „takiej (wprawdzie dawniejszej) tendencji orzecznictwa, zgodnie z którą w pewnych wyjątkowych sytuacjach prawo żądania zniesienia współwłasności – a zatem i podziału majątku wspólnego – może być czasowo wyłączane na podstawie zarzutu wynikającego z art. 5 k.c. (zob. również: postanowienie SN z 3.12.1966 r., III CR 301/66, OSNCP 1967/12, poz. 220). Nie można przesadnie wzmacniać tymczasowego, niepożądanego, konfliktogenego stanu współwłasności” (tak słusznie E. Gniewek, *Kodeks cywilny. Księga druga. Własność i inne prawa rzeczowe. Komentarz*, Kraków 2001).

Ponadto status prawa własności jako prawa chronionego **art. 21 ust. 1 Konstytucji RP** sprzeciwia się stanowisku, w myśl którego zniesienie współwłasności, czyli z natury rzeczy stanu przejściowego, mogłoby być uznane za sprzeczne z zasadami współżycia społecznego.

Mówiąc o sytuacjach, w których podział majątku wspólnego jest niedopuszczalny, warto jeszcze wskazać wpływ ogłoszenia upadłości jednego z małżonków na powyższą kwestię.

Zgodnie z **art. 124 p.u.n.** z dniem ogłoszenia upadłości jednego z małżonków powstaje między nimi rozdzielnosc majątkowa, o której mowa w **art. 53 § 1 k.r.o.** Jeżeli małżonkowie pozostawali w ustroju wspólności majątkowej, ich majątek wspólny wchodzi do masy upadłości, a **jego podział jest niedopuszczalny (art. 124 ust. 1 p.u.n.)**. Małżonek upadłego może dochodzić w postępowaniu upadłościowym należności z tytułu udziału w majątku wspólnym, zgłaszając tę wierzytelność sędziemu-komisarzowi (**art. 124 ust. 3 p.u.n.**). Domniemywa się, że majątek wspólny powstały w okresie prowadzenia przedsiębiorstwa przez upadłego został nabyty ze środków pochodzących z dochodów tego przedsiębiorstwa (**art. 124 ust. 4 p.u.n.**). Do masy upadłości nie wchodzi przedmioty służące wyłącznie małżonkowi upadłego do prowadzenia działalności gospodarczej lub zawodowej, choćby były objęte majątkową wspólnością małżeńską, z wyjątkiem przedmiotów majątkowych nabytych do majątku wspólnego w ciągu 2 lat przed dniem złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości (**art. 124 ust. 5 p.u.n.**).

Konsekwencją regulacji z **art. 124 p.u.n.** jest nie tylko to, że nie jest dopuszczalne dokonanie przez małżonków podziału majątku wspólnego

po ogłoszeniu upadłości jednego z nich, lecz także to, że skoro majątek wspólny wchodzi do masy upadłości, to prawo zarządu nim spoczywa na syndyku lub zarządcy. W tej sytuacji zakaz zarządu oraz możliwości korzystania z mienia i rozporządzania nim przez upadłego, o którym mowa w **art. 75 p.u.n.**, dotyczy również jego małżonka, mimo że przepis ten nie odnosi się wprost do niego.

Z chwilą prawomocnego uchylecia ubezwłasnowolnienia małżonka (**art. 559 § 1 k.p.c.**) oraz z chwilą prawomocnego umorzenia (**art. 361 p.u.n.**), ukończenia (**art. 368 p.u.n.**) lub uchylecia (**art. 371 p.u.n.**) postępowania upadłościowego ustaje przyczyna powstania rozdzielności majątkowej i ten ustrój majątkowy przestaje obowiązywać małżonków. Po nowelizacji Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego dokonanej ustawą z 17.06.2004 r. o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1691), która weszła w życie z dniem 20.01.2005 r., nie ma już wątpliwości co do tego, jaki ustrój majątkowy obowiązuje wówczas małżonków. Przepis **art. 53 § 2 k.r.o.** jednoznacznie wskazuje, że niezależnie od tego, jaki ustrój majątkowy obowiązywał małżonków przed ubezwłasnowolnieniem lub ogłoszeniem upadłości jednego z małżonków, **z chwilą uchylecia ubezwłasnowolnienia albo umorzenia, ukończenia lub uchylecia postępowania upadłościowego powstaje między małżonkami ustawowy ustrój majątkowy**. Nie jest to jednak ustrój przymusowy, a zatem małżonkowie mogą ten ustrój zmienić i stosunki majątkowe między sobą uregulować w drodze umowy (**art. 47 § 1 k.r.o.**).

Z chwilą umorzenia, ukończenia lub uchylecia postępowania upadłościowego ustaje również ustawowy zakaz dokonania podziału majątku wspólnego, jeśli oczywiście po tej dacie nastąpi ustanie wspólności majątkowej między małżonkami.

Kiedy już wspólność majątkowa pomiędzy małżonkami ustanie, **podziału ich majątku wspólnego można dokonać w dwojaki sposób:**

- 1) w drodze umowy,
- 2) w drodze postępowania sądowego.

W obu trybach (umownym i sądowym) podział majątku wspólnego może nastąpić z zastosowaniem takich samych sposobów likwidacji stosunku współwłasności. W samym Kodeksie cywilnym (**art. 211 i 212**) oraz

w Kodeksie postępowania cywilnego (**art. 621–625**) wyróżniono i uregulowano – na użytek postępowania sądowego – trzy sposoby zniesienia współwłasności, mianowicie podział rzeczy wspólnej, przyznanie rzeczy jednemu ze współwłaścicieli i sprzedaż rzeczy wspólnej. Bliżej te kwestie zostaną omówione w dalszej części komentarza, poświęconej sposobom podziału majątku wspólnego.

CZĘŚĆ PIERWSZA

Umowny podział majątku wspólnego

Na podstawie art. 1037 § 1 k.c. w związku z art. 46 k.r.o. możliwy jest umowny podział majątku wspólnego po ustaniu wspólności małżeńskiej. Taki podział dokonywany jest przez zawarcie stosownej umowy.

W pierwszej kolejności należy wskazać, że przepisy Kodeksu cywilnego oraz Kodeksu postępowania cywilnego, poza dopuszczeniem samej możliwości dokonania umownego podziału majątku wspólnego, w żaden sposób nie regulują tej kwestii. Tym samym ten sposób podziału majątku wspólnego został pozostawiony autonomii małżonków (byłych małżonków), którzy mogą – z zastrzeżeniem ograniczeń ustawowych – uregulować likwidację istniejącej między nimi współwłasności w sposób dowolny. Swoboda dyspozycji stron może być wyłączona lub ograniczona tylko przez wyraźny przepis prawa zakazujący określonego sposobu zniesienia współwłasności (np. w przypadku podziału nieruchomości) lub nakazujący zastosowanie wskazanego. Nie ulega wątpliwości, że strony mogą dokonać umownego podziału ich majątku wspólnego w sposób im odpowiadający. Sposób ten nie może jednak uchybiać bezwzględnie obowiązującym przepisom prawa (**art. 58 § 1 k.c.**) ani zasadom współżycia społecznego (**art. 58 § 2 k.c.**).

Gdy chodzi o ruchomości, umowa dokonująca w ich zakresie podziału majątku wspólnego może być zawarta w dowolnej formie. **Jeżeli natomiast podział majątku dotyczy nieruchomości**, konieczne jest zachowanie formy aktu notarialnego, ponieważ każdy sposób zniesienia współwłasności będzie rozporządzeniem tą nieruchomością (**art. 158 w zw. z art. 73 § 2 zd. 1 i art. 1037 § 2 k.c. w zw. z art. 46 k.r.o.**), kończącym się nabyciem wyodrębnionych części rzeczy przez oboje małżonków (w razie podziału rzeczy wspólnej) lub nabyciem wyłącznej własności całej rzeczy przez jednego z małżonków. Wymóg formy aktu notarialnego dotyczy również sytuacji, gdy w skład dzielonego majątku wchodzi spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu (**art. 17² ust. 4 u.s.m.**).

Umowa w przedmiocie podziału majątku wspólnego powinna zawierać wszystkie postanowienia podmiotowo i przedmiotowo istotne dla umowy znoszącej współwłasność, a zatem powinna określać sposób podziału, zawierać oświadczenia o przeniesieniu udziałów lub postanowienia dotyczące spłat i dopłat oraz terminów ich uiszczenia.

Zgodnie z treścią **art. 1038 § 2 k.c. w zw. z art. 46 k.r.o.** umowny podział majątku wspólnego może dotyczyć całego majątku bądź zostać ograniczony jedynie do jego części.

Do umowy o podział majątku wspólnego mają zastosowanie przepisy ogólne Kodeksu cywilnego dotyczące wad oświadczenia woli (**art. 82–88 k.c.**). Ewentualna nieważność umowy o podział majątku wspólnego może być stwierdzona w drodze powództwa o ustalenie nieważności umowy (**art. 189 k.p.c.**), wytoczonego przez każdego – w tym stronę umowy – kto ma interes prawny w takim ustaleniu. Na nieważność umowy dokonującej podziału majątku wspólnego mogą również powoływać się uczestnicy postępowania sądowego o podział majątku wspólnego. Jeśli zarzut nie potwierdzi się i sąd orzekający w sprawie o podział majątku wspólnego uzna, że został już dokonany umowny podział majątku wspólnego, obejmujący cały ten majątek, to powinien wniosek oddalić z uwagi na brak przedmiotu podziału. Jeśli jednak zarzut okaże się zasadny i sąd orzekający w sprawie o podział majątku wspólnego uzna, że umowa o podziale majątku wspólnego jest nieważna w całości bądź części, powinien w odpowiednim zakresie dokonać podziału majątku wspólnego.

Należy również podzielić pogląd, że umowny tryb zniesienia współwłasności, a zatem i podziału majątku wspólnego, wymaga zgodnych oświadczeń woli wszystkich współwłaścicieli. Dotyczy to zarówno samego zamiaru zniesienia współwłasności, jak i zastosowanego sposobu zniesienia współwłasności. W żadnym razie nie można „brakującego oświadczenia woli” któregośkolwiek ze współwłaścicieli uzupełniać orzeczeniem sądu podejmowanym w trybie przepisów o zarządzie rzeczą wspólną (ani w trybie **art. 199 zd. 2 k.c.**, ani według **art. 201 zd. 2 k.c.**). Brak również podstaw materialnoprawnych do zastosowania w trybie procesowym normy **art. 64 k.c.** Wprawdzie każdy ze współwłaścicieli może

żądać zniesienia współwłasności, jednak określenie sposobu zniesienia współwłasności wymaga konstytutywnego doprecyzowania. Nie można tu więc stwierdzić obowiązku „złożenia oznaczonego oświadczenia woli” (tak E. Gniewek, *Kodeks cywilny. Księga druga. Własność...*).

Zasada autonomii woli stron oraz ich prawo do dokonania umownego podziału majątku wspólnego mają zatem zastosowanie dopóty, dopóki oboje małżonkowie (byli małżonkowie) są zgodni zarówno co do możliwości, jak i co do sposobu samego podziału. Gdy zgody brak, podział majątku może nastąpić jedynie w trybie sądowym.

Komentarze z wokandy

Krystyna Skiepkó – sędzia Sądu Okręgowego w Olsztynie (Cywilny Wydział Odwoławczy), posiada wieloletnią praktykę w zakresie orzekania w sprawach z dziedziny prawa cywilnego, w tym w sprawach o podział majątku wspólnego.

Tematyka omówiona w książce została zaprezentowana w konwencji komentowania spraw, a nie przepisów. Autorka odnosi się kompleksowo do zagadnienia podziału majątku wspólnego pomiędzy byłymi małżonkami, wyjaśniając kwestie związane nie tylko z samym sposobem podziału i trybem jego przeprowadzenia, lecz i wszystkimi roszczeniami, jakie mogą powstać w związku z przedmiotem współwłasności. Umożliwia to przedstawienie biegu postępowań sądowych w aspekcie materialnym i procesowym w wielopłaszczyznowym ujęciu.

Opracowanie obejmuje całe postępowanie o podział majątku wspólnego małżonków po ustaniu wspólności majątkowej: od szczegółowego przedstawienia jego składu i sposobu ustalania wartości, poprzez przybliżenie kolejno wszystkich roszczeń, jakie mogą podlegać rozpoznaniu w jego trakcie, do wyjaśnienia wpływu tego postępowania na inne sprawy majątkowe małżonków, oceny skutków dokonania podziału i prawomocnego zakończenia tego postępowania oraz przybliżenia zasad orzekania o kosztach.

Komentarz zawiera zarówno teoretyczne wyjaśnienia, jak i przedstawia linię orzecniczą oraz kazusy, które niejako „w praktyce” osadzają omawiane zagadnienia. Dodatkową jego zaletą są zamieszczone wzory pism i orzeczeń, które mogą się okazać pomocne w toku sprawy o podział majątku wspólnego.

Publikacja jest skierowana przede wszystkim do adwokatów, radców prawnych i sędziów zajmujących się problematyką spraw cywilnych, a w szczególności specjalizujących się w sprawach z zakresu podziału majątku wspólnego po ustaniu wspólności majątkowej między małżonkami.

9788381077774 W03P01

Cena 199 zł
(w tym 5% VAT)

Zamówienia:

infolinia 801 04 45 45, fax 22 535 80 01
zamowienia.ksiazki@wolterskluwer.pl
www.wolterskluwer.pl
księgarnia internetowa www.profinfo.pl

9 788381 077774